

Sipko, Jozef

[Grigorjanová, Tatjana, ed. *Acta rossica Tyrnaviensis: zborník štúdií Katedry rusistiky Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave*]

Opera Slavica. 2014, vol. 24, iss. 4, pp. 65-66

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131990>

Access Date: 02. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

základě by měla vzniknout interaktivní mapa s nářečnými rysy z jednotlivých nářečných oblastí doplněná o ukázky přepisů a nahrávek z vybraných lokalit.

Petra Přadková

Acta Rossica Tyrnaviensis. Zborník štúdií katedry rusistiky FF UCM v Trnave.
Brno: Tribun EU 2014, 175 s.

Recenzovaný zborník je výstupom grantového projektu VEGA 1/0424/13 a obsahuje 18 príspevkov z oblasti vedeckej rusistiky. Svojou štruktúrou pokrýva podstatné filologické disciplíny súčasnej ruskej filologickej vedy. Zborník je rozdelený do jednotlivých tematických celkov, ktoré poskytujú odbornej verejnosti primeranú možnosť zoznámiť sa s najnovšími tendenciami v oblasti vedeckej rusistiky a zároveň prehĺbiť si poznatky z jednotlivých filologických odborov.

Prvá časť je venovaná kognitivistike a lingvokulturológii, ktoré v posledných desaťročiach zaznamenali značný rozvoj. V rámci ich metodológií sa jazyk skúma ako istý základ antropocentrického obrazu sveta. Jedným z bazových termínov je konceptualizácia, či konceptosféra jazyka, ktorej postupy ilustruje vo svojom príspevku N. B. Korina, keď porovnáva ruské a slovenské prírodné priestranstvo v jeho prepojení na konkrétne jazykové formy. Analogický postup si zvolila aj Ju. V. Tulupova v štúdiu o konceptualizácii slov *duša* a *srdce* v ruštine, keď na mnohých lingvokultúrnych ilustráciách prezentuje osobitosti ruskej mentality. Do uvedeného výskumného postupu vhodne zapadajú hľadania druhotných pomenovaní človeka v slovanských jazykoch A. M. Miagkovej. Aj v tomto prípade autorka poukazuje na bohatstvo jazykových prostriedkov na vyjadrenie expresívnosti.

V druhej časti zborníka sa autori zamerali na lexikologické výskumy súčasnej ruštiny aj v porovnávacom aspekte. E. Ju. Krasniková prezentuje svoj výskum v oblasti preberania cudzích slov súčasnou ruštinou. Ako sa ukazuje zvlášť v posledných rokoch uvedený lexikologický a slovotvorný fenomén je veľmi bohatý, čo je zrejme spôsobené sociálno-komunikačnými zmenami v posledných desaťročiach. Podobnej téme sa venuje T. Grigorjanová, ktorá prezentuje preberanie anglicizmov v súčasnej ruštine a slovenčine. Práve porovnávací aspekt vo filologických výskumoch má evidentne najväčšiu hodnotu, lebo prostredníctvom jazykovo-komunikačných javov môžeme objektívnejšie spoznávať svet. To potvrdzuje aj štúdia M. Parzulovej o internacionálizácii niektorých výrazov v bulharskom a ruskom jazyku, pričom autorka nachádza zaujímavé paralely.

Frazeológia je v centre pozornosti tretej časti zborníka. Je všeobecne známe, že práve frazeologizmy z rôznych tematických zdrojov poskytujú bohaté vedomosti o jednotlivých zložkách konkrétnej etnokultúry. Pomerne názorne je uvedený trend ilustrovaný v práci A. I. Lyzova, ktorý porovnáva ruské a anglické frazeologiz-

my z tematického okruhu „závisť“. Osobitne bohatým jazykovo-kognitívnym zdrojom sú dlhodobo biblizmy. T. V. Ševiakova sa zamerala na biblické frazeologizmy v ruštine 18. storočia, čím sa rozširuje kognitivistický výskum o historický aspekt. Súčasný trendy vo frazeológii sú v centre pozornosti Z. Vargovej.

Snáď najčastejším objektom filologických výskumov v súčasnosti sú médiá. Jednotlivé štúdie o jazyku masovo-komunikačných prostriedkov sú uverejnené vo štvrtej časti zborníka. E. Markova vhodne využíva práve lingvokulturologickú metodológiu pri skúmaní takého jazykovo-komunikačného javu, akým sú precedentné texty. Ako ukazuje jej výskum, uvedené obrazné jazykové jednotky nachádzajú svoje uplatnenie aj v odborných textoch, čím sa obohacuje obsahová a kontextová zložka rôznych žánrov. S precedentnými jazykovými jednotkami veľmi úzko súvisí intertextualita. Jej formy sú objektom výskumu L. Čemovej. Za každým textom, obzvlášť za publicistickým, je citeľný autor. Jeho pozíciu skúma vo svojom príspevku L. Gajarský.

Hoci lingvistika textu, či pod inými názvami prebiehajúci výskum textu, je relatívne mladá filologická disciplína, poskytuje široké možnosti pre výskum prakticky vo všetkých jazykových rovinách. V piatej časti zborníka sú uverejnené práce práve z tejto oblasti. E. I. Pančenko hľadá základné ukazovatele skráteného (сжатого) textu v 21. storočí. Ukazuje sa, že ide o pomerne zaujímavý jazykovo-komunikačný útvar našej doby a má značné možnosti využitia. Aj ďalšia štúdia v tejto časti zborníka vyvoláva zvýšený záujem, keďže V. A. Pančenko v nej analyzuje texty ruských piesní. Tento druh výskumu má nesporné veľké perspektívy, lebo spomínané texty výrazne dekodujú najmä ľudskú expresivitu v konkrétnej etnokultúrnej podobe.

Posledná šiesta časť zborníka obsahuje príspevky z literárnej vedy. Aj v nej sa filologický výskum uberať smerom k hľadaniu literárneho detailu. Tento dojem vyvoláva štúdia J. Dohnala o komunikácii literárnej postavy, ktorá je analyzovaná na postave Gogolovho Bašmačkina. Je. N. Fedosejeva sa vracia do 20. – 30. rokov 19. storočia a poukazuje na hodnoty ruskej poézie tohto obdobia. Do predminulého storočia sa vracia aj A. Grominová, keď skúma večné otázky bytia, ako sú zobrazené v poézii F. I. Ťutčeva.

Zborník Katedry rusistiky FF UCM v Trnave má svoje nesporné kvality. Jednotliví autori prinášajú zväčša nové a originálne pohľady na vývinové procesy v súčasnej ruštine, pričom vyzdvihnúť treba predovšetkým porovnávací a interdisciplinárny výskum vhodne prepojený so spoločenským dianím. Osobitne sa žiada oceniť bohaté bibliografické zdroje a presvedčivé praktické ilustrácie v prácach jednotlivých autorov.

Jozef Sipko